

**UCHWAŁA NR XXIX/169/2021
RADY GMINY ŁONIÓW**

z dnia 30 września 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Łonów na lata 2021 – 2027**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 ze zm.) w związku z art. 16b i art. 17 ust.1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.) Rada Gminy Łonów uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów na lata 2021 – 2027, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Radosław Smalera

*Załącznik do uchwały nr XXIX/169/2021
Rady Gminy w Łoniowie
z dnia 30 września 2021 r.*

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŁONIÓW NA LATA 2021 - 2027

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów
na lata 2021 – 2027

Spis treści

WSTĘP	3
CZĘŚĆ I: CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁONIÓW.....	9
1.1. Położenie, powierzchnia i ludność gminy Łoniów.....	9
1.2. Sytuacja demograficzna.....	12
1.3. Oświata	15
1.4. Rynek pracy	17
1.5. Poziom przestępczości	18
1.6. Infrastruktura i turystyka gminy Łoniów	19
CZĘŚĆ II: DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	21
2.1. Główne bariery i szanse rozwoju gminy	21
2.2. Problemy społeczne w perspektywie Ośrodka Pomocy Społecznej.....	24
2.3. Kwestia opieki nad dzieckiem	28
2.4. Problemy społeczne w perspektywie Partnerskiego Zespołu Kooperacji	31
CZĘŚĆ III: STRATEGIA – KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	38
3.1. Wizja i misja.....	38
3.2. Cele strategiczne i operacyjne.....	39
CZĘŚĆ IV: MONITORING I AKTUALIZACJA STRATEGII	52

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów na lata 2021 – 2027

WSTĘP

Za podstawę prac nad aktualizacją obowiązującej Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów przyjęto:

- konieczność aktualizacji i ewaluacji dokumentu obowiązującej Strategii ze względu na kończący się okres jej funkcjonowania;
- odniesienie się do zaistniałego rozwoju społecznego mieszkańców i Gminy, a także pojawienia się nowych wyzwań i uwarunkowań rozwoju;

Szczególną uwagę należy poświęcić obowiązującej od dnia 1 maja 2004 roku Ustawie z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.), która reguluje sprawy związane z zadaniami z zakresu pomocy społecznej. Przepis art. 17 ust. 1. stanowi o obowiązkach gminy, wśród których prawodawca wskazuje m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Poza ww. ustawą niniejszy dokument nawiązuje do innych unormowań obejmujących instytucje pomocy społecznej, rynek pracy, instytucje integracji społecznej, czy działania podejmowane przez organizacje społeczne i pozarządowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych (SRPS) ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany tych stanów rzeczy występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prawnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków oraz zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Komisja Europejska, jesienią 2020 r., przedstawia plan działania na rzecz integracji i włączenia społecznego na lata 2021–2027. Plan działania wspiera włączenie społeczne dla wszystkich, uznaje

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów na lata 2021 – 2027

ważny wkład migrantów w budowanie UE oraz analizuje bariery, które mogą utrudniać udział w życiu społeczeństwa europejskiego i włączenie do niego osób pochodzących ze środowisk migracyjnych, zarówno nowo przybyłych, jak i tych, którzy posiadają już obywatelstwo. Opiera się na zasadzie, że integracja sprzyjająca włączeniu społecznemu wymaga wysiłków zarówno ze strony zainteresowanej osoby, jak i społeczności przyjmującej. W planie ujęto nowe działania, które opierają się na osiągnięciach poprzedniego planu działania z 2016 r.

W przedmiotowym obszarze, w lipcu 2020 r. Sejm przyjął ustawę o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (dalej: UZZPPR). Zmiany w prawie dotyczą przede wszystkim nowej perspektywy unijnej na lata 2021-2027, przy czym rządowe plany zmian polityki rozwoju sięgają także kolejnych perspektyw programowania – docelowo wszystkie zmiany w tym zakresie mają doprowadzić do stworzenia nowego, spójnego systemu projektowania i zarządzania polityką rozwoju, w który zaangażowana będzie zarówno strona rządowa, jak i samorządowa. Zmiany przyjęte w lipcu już teraz wyraźniej akcentują rolę samorządów w polityce rozwoju oraz podkreślają wagę poszczególnych organów jednostek samorządu terytorialnego w systemie instytucji i organów zaangażowanych w politykę rozwoju kraju. UZZPPR w tym zakresie wprowadza m.in. oczekiwane od lat ramy prawne dla dokumentów strategicznych przyjmowanych przez gminy – od teraz gminy będą przyjmowały strategie rozwoju w sposób ujednoczony dla wszystkich gmin w kraju. UZZPPR jest wynikiem realizacji postanowień Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem kraju i wprowadzania systemu zintegrowanych strategii na poszczególnych poziomach: krajowych, wojewódzkich oraz lokalnych. Jest to pierwszy etap zmian w systemie zarządzania rozwojem kraju. W tym etapie, oprócz integracji strategii przyjmowanych na poszczególnych poziomach zarządzania kraju, rząd postanowił odejść od prognozowania długookresowego – podstawowym dokumentem strategicznym w zakresie rozwoju kraju stanie się średniookresowa strategia rozwoju kraju zamiast dotychczasowej długookresowej strategii rozwoju kraju oraz koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju. Średniookresowa koncepcja rozwoju kraju ma łączyć w sobie aspekty prognozowania gospodarczego, społecznego oraz przestrzennego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów na lata 2021 – 2027

Jednym z najistotniejszych zadań ustawowych ciążyących na samorządach jest opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podstawowym problemem jest zdefiniowanie pojęcia „rozwiązywanie problemów społecznych”.

Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych może się odbywać poprzez profesjonalną pomoc nakierowaną na osobę mającą problemy .

W działaniach pomocowych coraz bardziej kładzie się nacisk na wzmacnianie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów. Taki kierunek działania nie wyklucza metody bezpośredniej, a więc rozwiązywanie problemów przez pomaganie za zgodą osoby mającej problem.

Mimo efektywności tej metody, w społeczeństwie i w instytucjach pomocowych dalej funkcjonuje przekonanie, iż „należy mi się pomoc, przede wszystkim materialna”.

Obecnie w wielu gminach pomoc ogranicza się do przyznawania zasiłków i załatwiania spraw klienta, często bez jego zaangażowania.

Są również gminy w których próbuje się zastąpić pomoc w formie dostarczania zasiłków, dostarczaniem narzędzi do zdobywania środków materialnych.

Rzadko stosowany w Ośrodkach Pomocy Społecznej jest trzeci sposób pomagania czyli kształcenie zdolności do rozwiązywania własnych problemów. Metoda ta jest najbardziej efektywna w perspektywie lat i stanowi podstawę realizacji celów strategicznych.

Podstawowym obszarem działania winno być, aby nasz klient miał gdzie mieszkać, był zdrowy. Następnie należy stworzyć warunki do kształcenia, a gdy mimo to nie radzi sobie z problemami, należy udzielić mu pomocy materialnej i socjalnej.

Często mimo tak udzielonej pomocy w rodzinie dalej występują problemy a ich przyczyną jest nadużywanie środków psychoaktywnych, takich jak narkotyki czy alkohol .Takie zachowanie blokuje nawet najbardziej profesjonalną pomoc w obszarach społecznych, dlatego potrzebna jest fachowa, zintegrowana pomoc psychologiczna i terapeutyczna.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2021 – 2027

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. Ciągłe przewidywanie i projektowanie przyszłości pozwoli na sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej.

Realizacja celów i zadań strategicznych przyczyni się do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidację barier i zagrożeń oraz do wykorzystania szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym.

Gmina Łoniów, realizując przepisy wspomnianej ustawy, opracowała w roku 2016 r. „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2016-2020”. Strategia zawierała diagnozę ówczesnego stanu gminy oraz definiowała cele i kierunki działań na lata 2016-2020. Wskazywała na takie strategiczne kierunki działań jak:

TABELA 1 CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE SRPS NA LATA 2016 -2020.

Lp.	Cel strategiczny	Cele operacyjne
1.	Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju	<ol style="list-style-type: none">1. Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz udzielanie pomocy poszukującym zatrudnienia.2. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.3. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
2.	Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu seniorów i osób niepełnosprawnych	<ol style="list-style-type: none">1. Usprawnianie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług.2. Tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.

**Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów
na lata 2021 – 2027**

3.	Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego	1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. 2. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
4.	Rozwijanie kapitału społecznego i ludzkiego	1. Wzmacnianie lokalnych służb społecznych. 2. Wspieranie sektora obywatelskiego oraz rozwijanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

Źródło: Załącznik do uchwały nr XVI/92/2016 Rady Gminy Łoniów z dnia 31 marca 2016 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2016-2020 wdrażana była w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Program Współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami mogącymi realizować zadania pożytku publicznego.

Wejście w życie nowych programów pomocowych ukierunkowanych na wsparcie sfery społecznej oraz upływ czasu, na jaki została przyjęta, powoduje konieczność aktualizacji „Strategii”. Uchwalony w 2016 r. dokument stanowił w części bazę i podstawę prac nad niniejszym opracowaniem w zakresie określenia pozytywnych i negatywnych doświadczeń związanych z wdrażaniem Strategii, uzyskiwaniem założonych rezultatów, czy budowania struktur wspierających podmioty prowadzące lokalną politykę społeczną.

Aktualizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, jaka została dokonana w okresie grudzień 2020 r. – marzec 2021 r. zakładała, aby opracowana Strategia uwzględniała lub odnosiła się do:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów na lata 2021 – 2027

- dokumentów strategicznych na poziomie powiatu, województwa i kraju oraz innych dokumentów strategicznych gminy,
- kształtowania aktywnego modelu polityki społecznej w gminie - współpracy wszystkich instytucji rządowych, samorządowych, pozarządowych oraz przedstawicieli biznesu,
- uwzględnienia w dokumencie programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, budownictwa socjalnego,
- edukacji publicznej, ochrony zdrowia i innych, których celem jest integracja w środowisku osób i rodzin szczególnego ryzyka,
- budowania szerokiego partnerstwa lokalnego,
- założeń polityki społecznej Unii Europejskiej w takich obszarach jak: zapewnienie wszystkim dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług, zapobieganie ryzyku „wykluczenia”, pomocy dla osób najbardziej narażonych na „wykluczenie” (wspieranie najsłabszych), mobilizacji organizacji ze sfery polityki gospodarczej i społecznej;
- kreowania nowych metod współpracy i działania instytucji publicznych, takich jak:
 - Empowerment (upełnomocnianie lub przydawanie władzy) – proces angażowania beneficjentów w podejmowanie decyzji ich dotyczących i umożliwienie im brania odpowiedzialności za swoje działania,
 - MODEL KOOPERACJI W GMINACH WIEJSKICH zakłada system współpracy instytucji. Uwzględnia poziom wertykalny (województwo – powiat – gmina) oraz poziom horyzontalny (instytucje w powiatach i w gminach, które budują PZK-Partnerski Zespół Kooperacji);
 - Planowanie lokalne – uczestnictwo kluczowych podmiotów w procesach decyzyjnych, ale też uzyskiwanie wsparcia finansowego ze środków publicznych na działania rekomendowane do realizacji, a zawarte w aktualnych dokumentach programowych Gminy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów na lata 2021 – 2027

W ramach prac nad aktualizacją „Strategii” przeprowadzona została diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy w oparciu o dane:

- Ośrodka Pomocy Społecznej w Łonowie (uzyskane w toku jego bieżącej działalności);
- Urzędu Gminy w Łonowie – diagnoza oparta o zapisy w dokumentach: „Strategia Rozwoju Gminy Łonów” oraz „Raport o stanie gminy”,
- samodzielnie zebrane i przetworzone na podstawie Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (dalej: BDL).

Ponadto uzyskano informacje i opinie w oparciu o dodatkowe analizy i badania takie jak:

- spotkania w ramach Partnerskiego Zespołu Kooperacji dla gminy Łonów;
- spotkania z pracownikami OPS w Łonowie;
- opinie uzyskane w procesie konsultacji założeń dokumentu Strategii;
- analiza dokumentów zastanych (dokument Strategii 2016-2020, sprawozdania z działalności instytucji społecznych, dokumenty inne niż lokalne).

CZĘŚĆ I: CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁONIÓW

1.1. Położenie, powierzchnia i ludność gminy Łonów

Gmina Łonów położona jest w południowo-wschodniej części powiatu sandomierskiego, nad lewym brzegiem Wisły. Leży we wschodniej części województwa świętokrzyskiego graniczącej z województwem podkarpackim. Wraz z gminami: Koprzywnica, Samborzec, Obrazów, Wilczyce, Dwikozy, Klimontów, Zawichost i Sandomierz tworzy powiat sandomierski. Gmina Łonów powstała 1 stycznia 1973 roku w wyniku likwidacji gromadzkich rad narodowych w Łonowie (7 sołectw),

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów na lata 2021 – 2027

Sulisławicach (11 sołectw) i Świniarach (6 sołectw). Na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dniem 1 września 1977 r. gmina Łonów, licząca 30 sołectw została przyłączona do gminy Koprzywnica. Trwało to do dnia 30 września 1982 r. Z dniem 1 października 1982 r. na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów gmina Łonów została powołana ponownie.

Powierzchnia gminy wynosi 86,99 km², co stanowi około 12,9 % powierzchni powiatu. W skład gminy wchodzi 30 miejscowości: Bazów, Bogoria, Chodków Nowy, Chodków Stary, Gałolin, Gieraszwice, Jasienica, Jezioro, Kępa Nagnajewska, Krowia Góra, Królewice, Łązek, Łonów, Łonów Kolonia, Otoka, Piaseczno, Przewłoka, Ruszcza Kolonia, Ruszcza Płaszczyzna, Skrzypaczowice, Skwirzowa, Sulisławice, Suliszów, Świniary Nowe, Świniary Stare, Trzebieszowice, Wnorów, Wojcieszyce, Wólka Gieraszkowska i Zawidza. Miejscowość Łonów – siedziba gminy zlokalizowana jest w centrum gminy, a przecinają ją drogi: krajowa nr 9 Radom –Rzeszów i nr 79 Warszawa – Bytom. Odległość do Krakowa wynosi 140 km, do Warszawy 260 km. Najbliższe większe ośrodki miejskie to siedziba powiatu Sandomierz (22 km) oraz Tarnobrzeg (18 km). Do stolicy województwa świętokrzyskiego – Kielc jest 95 km.

Ogólna liczba ludności zamieszkująca gminę Łonów wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. wynosi 7.544 osoby (w tym 3.792 kobiety i 3.752 mężczyźni). Spośród 30 sołectw gminy Łonów największym sołectwem są Świniary Stare liczące 568 mieszkańców zaś najmniejszym – Królewice liczące 83 mieszkańców.

TABELA 2 WYKAZ OSÓB ZAMELDOWANYCH W POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCIACH (WG STANU NA 31 GRUDNIA 2020 R.).

Lp.	Nazwa sołectwa	Liczba mieszkańców	Kobiet	Mężczyzn
1.	Bazów	161	77	84
2.	Bogoria	253	118	135
3.	Chodków Nowy	201	98	103
4.	Chodków Stary	190	92	98

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów
na lata 2021 – 2027

5.	Gągolin	106	56	50
6.	Gieraszwice	254	134	120
7.	Jasienica	394	201	193
8.	Jeziory	131	67	64
9.	Kępa Nagnajewska	97	49	48
10.	Krowia Góra	327	160	167
11.	Królewice	83	36	47
12.	Łązek	205	119	86
13.	Łonów	453	230	223
14.	Łonów-Kolonia	368	190	178
15.	Otoka	188	96	92
16.	Piaseczno	151	76	75
17.	Przewłoka	161	74	87
18.	Ruszcza Płaszczyzna	276	134	142
19.	Ruszcza Kolonia	89	41	48
20.	Skrzypaczowice	354	181	173
21.	Skwirzowa	213	126	87
22.	Sulisławice	441	225	216
23.	Suliszów	264	136	128

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów
na lata 2021 – 2027

24	Świniary Nowe	478	244	234
25	Świniary Stare	568	281	287
26	Trzebieszławice	242	115	127
27	Wnorów	372	192	180
28	Wojcieszycze	172	83	89
29	Wólka Gieraszkowska	231	100	131
30	Zawidza	121	61	60

Źródło: Dane własne Urzędu Gminy w Łoniowie

1.2. Sytuacja demograficzna

W 2020 r. sytuacja demograficzna Polski kształtowała się pod wpływem epidemii COVID-19. Według wstępnych szacunków liczba ludności kraju zmniejszyła się. Odnotowano mniej niż w 2019 r. urodzeń, znacznie wzrosła natomiast liczba zgonów, co w głównej mierze było następstwem zwiększenia umieralności w ostatnim kwartale roku. W wyniku niższej liczby urodzeń niż zgonów przyrost naturalny pozostał ujemny. Wyraźnie obniżyła się liczba zawartych małżeństw, a także orzeczonych rozwodów i separacji. Szacuje się, że podobnie jak przed rokiem, saldo migracji zagranicznych było dodatnie. Według wstępnych danych liczba ludności Polski w końcu 2020 r. wyniosła 38268 tys., tj. obniżyła się o ok. 115 tys. w stosunku do stanu sprzed roku (w tym w I półroczu 2020 r. zmniejszyła się o 29 tys. osób). Na spadek populacji, poza ogólnymi tendencjami obserwowanymi w poprzednich latach (m.in. zmniejszeniem się liczby urodzeń), znacząco wpłynął wzrost liczby zgonów. Stopa ubytku rzeczywistego wyniosła -0,30%, co oznacza, że na każde 10 tys. ludności ubyło ok. 30 osób (wobec ubytku rzeczywistego -0,07% w 2019 r.).

Gmina Łoniów wpisuje się w niewielkim stopniu w tę tendencję. Wg stanu na dzień 31.12.2020 r. liczy 7.544 mieszkańców, z czego 50,27 % stanowią kobiety, a 49,73 % mężczyźni. W latach 2017-

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2021 – 2027

W 2020 liczba mieszkańców zmalała o 8 osób, co stanowi niewielki odsetek. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,6 lat i jest nieznacznie niższy od średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy gminy Łoniów zawarli w 2020 roku 60 małżeństw, co odpowiada 7,95 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 0,9 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 29,5% mieszkańców gminy Łoniów jest stanu wolnego, 56,3% żyje w małżeństwie, 3,0% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,1% to wdowy/wdowcy. Gmina Łoniów ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -36. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -4,84 na 1000 mieszkańców gminy Łoniów. W 2020 roku urodziło się 63 dzieci, w tym 49,2% dziewczynek i 50,8% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,69 i jest mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2018 roku 49,1% zgonów w gminie Łoniów spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 26,4% zgonów w gminie Łoniów były nowotwory, a 2,9% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Tendencja ta jest porównywalna w kolejnych badanych okresach. Na 1000 ludności gminy Łoniów w roku 2020 przypadało 12,20 zgonów. Jest to więcej od wartości średniej dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju. W 2020 roku zarejestrowano 73 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 56 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Łoniów +17. W tym samym roku 1 osoba zameldowała się z zagranicy, a jednocześnie nie zarejestrowano żadnych wymeldowań za granicę – daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 1. 60,3% mieszkańców gminy Łoniów jest w wieku produkcyjnym, 17,4% w wieku przedprodukcyjnym, a 22,3% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

W latach 2016-2020 liczba ludności gminy Łoniów utrzymywała się na zbliżonym poziomie (7.517 w 2016 r., 7.552 w 2017 r., 7.504 w 2018 r., 7.451 w 2019 r. i 7544 w 2020 r.) Na koniec kolejnych lat większość wśród ogółu ludności gminy stanowili mężczyźni (50,22 % w 2016 r., 50,16 % w 2017 r., 50,25 % w 2018 r., 50,21 % w 2019 r.). Jednakże w roku 2020 tendencja ta uległa odwróceniu, kiedy to 49,73 % ogółu stanowili mężczyźni.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów
na lata 2021 – 2027

Negatywnym aspektem demograficznym gminy jest ujemny przyrost naturalny, który utrzymuje się w całym badanym okresie. Dane obrazuje poniższe zestawienie:

TABELA 3 PRZYROST NATURALNY W LATACH 2016-2020 W GMINIE ŁONIÓW

Lp.	Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
1.	2016	50	91	- 41
2.	2017	71	78	- 7
3.	2018	48	83	- 35
4.	2019	59	95	- 36
5.	2020	63	92	- 29

Źródło: Dane własne Urzędu Gminy w Łoniowie

W analizowanym okresie zmniejszała się systematycznie liczba dzieci i młodzieży, wahaniom ulegała liczba osób w wieku produkcyjnym, rosła natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

TABELA 4. STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU.

GRUPA WIEKOWA	GMINA	
	OGÓLEM	KOBIETY
2016 ROK	7517	3742
Wiek przedprodukcyjny (0-19 lat)	1533	736
Wiek produkcyjny (20-59/64 lat)*	3532	1449
Wiek poprodukcyjny (60/65 lat i więcej)	2452	1557
2017 ROK	7552	3764
Wiek przedprodukcyjny (0-19 lat)	1523	728

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2021 – 2027

Wiek produkcyjny (20-59/64 lat)*	3516	1448
Wiek poprodukcyjny (60/65 lat i więcej)	2513	1588
2018 ROK	7504	3733
Wiek przedprodukcyjny (0-19 lat)	1478	710
Wiek produkcyjny (20-59/64 lat)*	3474	1445
Wiek poprodukcyjny (60/65 lat i więcej)	2552	1578
2019 ROK	7451	3710
Wiek przedprodukcyjny (0-19 lat)	1471	713
Wiek produkcyjny (20-59/64 lat)*	3392	1381
Wiek poprodukcyjny (60/65 lat i więcej)	2588	1616

*) Dane dla grupy osób w wieku produkcyjnym mogą nieznacznie odbiegać oraz stanu faktycznego, ze względu na przedział wiekowy danych statystycznych GUS obejmujących wskazany wiek.

Źródło: BDL

1.3. Oświata

W Gminie Łoniów w roku szkolnym 2019/2020 funkcjonowało 5 szkół podstawowych, w których uczyło się 572 uczniów w 41 oddziałach, zaś 221 dzieci w 14 oddziałach punktów przedszkolnych i przedszkolach.

W porównaniu do poprzedniego roku szkolnego nastąpił nieznaczny spadek liczby dzieci w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych (o 6 dzieci) oraz w szkołach podstawowych (o 24 dzieci), przy niezmienionej ilości oddziałów. Tendencja ta jest zbliżona do wojewódzkiej i krajowej, co jednocześnie skutkuje wzrostem wydatków na funkcjonowanie oświaty i ma odniesienie do uzyskiwanej na ten cel subwencji.

Aktualną sytuację oświatową w poszczególnych placówkach oświatowych przedstawiają poniższe tabele:

15

**Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów
na lata 2021 – 2027**

TABELA 5. SZKOŁY PODSTAWOWE

Nazwa szkoły	Liczba oddziałów 2019/20	Liczba uczniów 2019/20	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Łonów	12	198	18	30	17	9	32	42	19	31
Gieraszwice	6	51	10	4	6	0	9	11	11	0
Sulisławice	8	126	17	15	21	7	18	20	14	14
Świniary	7	112	14	16	13	0	17	24	16	12
Łązek	8	85	7	11	10	11	11	15	12	8
Razem	41	572	66	76	67	27	87	112	72	65

Źródło: Dane własne Urzędu Gminy w Łonowie

TABELA 6. PRZEDSZKOLA I ODDZIAŁY PRZEDSZKOLNE

Jednostka	Punkt Przedszkolny 2,5-5 latki	Oddział „0” 6 latki	Ilość dzieci 2019/2020	Ilość oddziałów 2019/2020
Przedszkole Łonów	56	19	75	4
Przedszkole Świniary	32	8	40	3
Razem	88	27	115	7
Gieraszwice	15	10	25	2
Sulisławice	30	19	49	3
Łązek	21	11	32	2
Razem	66	40	106	7
Podsumowanie	154	67	221	14

Źródło: Dane własne Urzędu Gminy w Łonowie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów
na lata 2021 – 2027

1.4. Rynek pracy

TABELA 7. BEZROBOCIE.

Rok	Ogółem	W tym					
		mężczyźni	kobiety	Do 25 r.ż.	Do 30 r.ż.	Powyżej 50 r.ż.	Długotrwale bezrobotni
2016	287	136	151	58	105	49	148
2017	243	105	138	44	89	34	141
2018	200	79	121	32	72	32	117
2019	208	91	117	29	74	44	107
2020	213	96	117	28	74	45	116

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Sandomierzu

W analizowanym okresie widać znaczący spadek osób bezrobotnych (o 25,78%), w tym wśród kobiet (o 22,52%). Niemniej jednak powyższe dane należy powiązać także z malejącą liczbą mieszkańców gminy, jak i corocznymi spadkami liczebności osób w wieku produkcyjnym. Wskazuje to na niekorzystną tendencję demograficzną gminy, co w powiązaniu z ujemnym przyrostem naturalnym wskazuje na pogarszającą się sytuację demograficzną.

Na podstawie danych GUS na dzień 31 grudnia 2018 r., w gminie Łoniów na 1000 mieszkańców pracowało 84 osoby. Z tego 56,0% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 44,0% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Łoniów wynosiło w 2019 roku 5,9% (7,5% wśród kobiet i 4,7% wśród mężczyzn). Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Łoniów 599 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 95 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy. Aż 54,0% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Łoniów pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 13,2% w przemyśle i budownictwie, a 11,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,2%

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów na lata 2021 – 2027

pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Według stanu na koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było 458 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 364 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Łonów najwięcej (16) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (437) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających do 9 pracowników. 2,6% (12) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 24,5% (112) podmiotów, a 72,9% (334) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Łonów najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (31.6%) oraz budownictwo (20.6%).

1.5. Poziom przestępczości

W 2019 roku w gminie Łonów stwierdzono (w oparciu o dane powiatowe) 101 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 13,47 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa świętokrzyskiego (17,25) oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski (20,75). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Łonów wynosi 83,70% i jest nieznacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Łonów najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 6,97 (wykrywalność 77%) oraz przeciwko mieniu - 5,39 (wykrywalność 71%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 4,25 (86%), drogowe - 1,71 (97%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,30 (91%).

1.6. Infrastruktura i turystyka gminy Łoniów

Gmina Łoniów jest zwodociągowana, posiada także sieć kanalizacyjną dla 591 gospodarstw domowych. W ostatnich latach zauważalny jest znaczny wzrost wykonanych przyłączy kanalizacyjnych, co związane jest z prowadzonymi przez Gminę Łoniów inwestycjami. W roku 2018 z sieci kanalizacyjnej korzystało 1354 osoby, w roku 2019 było to już 2008 osób, a na koniec 2020 r. 2307 osób. Bardzo dobrze rozwinięta w gminie jest sieć wodociągowa, która doprowadzona jest do większości gospodarstw domowych. Na koniec 2020 r. było to 1893 przyłącza.

Infrastruktura drogowa w gminie Łoniów obejmowała na koniec 2020 r. długość prawie 50 km dróg. Drogi asfaltowe i utwardzone stanowiły prawie 40 km. Jednak stan techniczny nawierzchni dróg w gminie na niektórych odcinkach wymaga remontów.

Krajobraz gminy jest zróżnicowany i atrakcyjny widokowo. W części nadwiślańskiej dominują rozległe równiny z malowniczymi kępami drzew, małymi zagajnikami i nadrzeczными zaroślami. W części wyżynnej przeważają szerokie wzniesienia, we fragmentach porośnięte lasem.

Ciekawym elementem pejzażu są pasma sadów, ciągnące się wzdłuż Wisły. Krajobraz wzbogacają ocalałe resztki parków podworskich, pojedyncze pomnikowe drzewa, liczne, przydrożne kapliczki i krzyże wpisane trwale w otoczenie.

Lasy zajmują około 15 % powierzchni gminy, a jedyny, większy ich maszyn znajduje się w rejonie Świniar i Zawidzy. Są to głównie bory sosnowe z domieszką drzew liściastych, natomiast w podmokłych dolinach rzek występują lasy mieszane z dominacją dębu, topoli i olchy. Żyją tu m.in. sarny, dziki, jelenie, zające, liczne gatunki ptactwa wodnego, występują rzadkie gatunki flory.

Mimo stosunkowo niewielkiego zalesienia, krajobraz gminy jest zróżnicowany i atrakcyjny widokowo. W części nadwiślańskiej dominują rozległe równiny z malowniczymi kępami drzew, małymi zagajnikami i nadrzeczными zaroślami. W części wyżynnej przeważają szerokie wzniesienia, we fragmentach porośnięte lasem. Ciekawym elementem pejzażu są pasma sadów, ciągnące się wzdłuż Wisły.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów na lata 2021 – 2027

Część gminy leży w granicach Jeleniowsko – Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, zajmującego powierzchnię ponad 31 tys. ha. Ochrona krajobrazu polega na eliminowaniu uciążliwych dla środowiska obiektów przemysłowych, inwestycji tworzących bariery ekologiczne, zachowaniu harmonijnych proporcji pomiędzy terenami zurbanizowanymi, obszarami leśnymi, wodami, użytkami zielonymi. Chodzi również o nie wprowadzanie w krajobraz elementów naruszających jego naturalną strukturę. Preferowana jest natomiast gospodarka turystyczna oparta na walorach przyrodniczych.

CZĘŚĆ II: DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

2.1. Główne bariery i szanse rozwoju gminy

Łonów to gmina rolnicza, o profilu sadowniczo – ogrodniczym, przed którą stoi realna część zmian wizerunku gminy – z rozwojem przemysłu (przetwórstwo owoców i warzyw) oraz turystyki. Musi temu towarzyszyć dobrze przeprowadzona akcja promocyjna.

Gmina dysponuje interesującymi naturalnymi akwenami wodnymi tj. jeziora i rzeki: Koprzywianka i Wisła. Ten rodzaj działalności może w niedalekiej przyszłości, po dokonaniu istotnych przeobrażeń w sferze infrastruktury technicznej, promocji gminy i w nastawieniu mieszkańców do możliwości czerpania dochodów z tego sektora gospodarki, stać się istotnym choć nie wiodącym kierunkiem rozwoju gminy Łonów.

Nadal jednak podstawowym kierunkiem rozwoju gminy pozostaje rozwój rolnictwa tj. sadownictwo i ogrodnictwo. Gmina ma bardzo dobre warunki dla jego rozwoju. Sprzyja mu nie tylko środowisko przyrodnicze oraz tradycje, kwalifikacje rolników, ich przywiązanie do ziemi i szacunek dla swojej pracy, ale także bardzo dogodne położenie – w niewielkiej odległości od kilku dużych miejskich rynków zbytu płodów rolnych.

Wzrost udziału w gospodarce gminy małych i średnich przedsiębiorstw zapewne przyczyniłoby się do ożywienia gospodarczego, a tym samym do zamożności mieszkańców. Obecnie poziom przedsiębiorczości na terenie gminy nie jest wysoki, stąd konieczne są działania wspomagające proces jego rozwoju. W gminie spośród 458 podmiotów wpisanych do REGON, jest 231 firm przemysłowych, które nie zaspokajają zapotrzebowania na pracę.

Rolnictwo to gałąź gospodarki, która będzie wiodącym czynnikiem rozwoju Łonowa w przyszłości. Jednakże jakość tej branży musi ulec przeobrażeniu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2021 – 2027

Aby sprostać temu zadaniu muszą pojawić się nowe formy, jak również promocja tejże działalności – promocja towarów, tworzenie grup producenckich i grup marketingowych, które mogą przyczynić się do wzrostu dochodów uzyskanych z produkcji sadowniczej i warzywniczej, a tym samym wpłynąć na podniesienie zamożności mieszkańców. Wymaga to także zmiany postaw społecznych.

Wyposażenie w infrastrukturę techniczną jest dobre choć nie w pełni zaspokajające nadzieje mieszkańców.

W celu promocji i rozwoju gminy dnia 14 marca 2005 r. podpisano porozumienie pomiędzy Zarządem Powiatu Sandomierskiego, burmistrzami Miast i Gmin oraz Wójtami gmin w powiecie sandomierskim w sprawie współpracy dotyczącej utworzenia szlaku jabłkowego na Ziemi Sandomierskiej oraz promocji Powiatu Sandomierskiego. Planowane przedsięwzięcie przyczyni się do rozwoju regionu przy wykorzystaniu w pełni możliwości, zainteresowań, wiedzy i pasji mieszkańców, bogactwa, dziedzictwa przyrodniczo – kulturowego oraz szans wynikających ze współpracy regionalnej.

Celem realizacji przedsięwzięcia jest zintegrowanie rozproszonych dotychczas działań organizacji pozarządowych, samorządów, lokalnej społeczności na rzecz zrównoważonego rozwoju, ochrony dziedzictwa przyrodniczo – kulturowego i w efekcie utworzenie szlaku turystycznego na Ziemi Sandomierskiej, przy wykorzystaniu istniejącego zaplecza turystycznego. Istotnym elementem jest także realizacja turystyki pobytowej przez wykorzystanie i dostosowanie bazy do form agro- i ekoturystyki bądź wsi letniskowych.

ANALIZA SWOT GMINY

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">▪ atrakcyjne walory turystyczne i kulturowe gminy▪ duży odsetek ludzi młodych,▪ dobrze funkcjonująca struktura UG i OPS,▪ dobrze funkcjonujący system opieki nad osobami niepełnosprawnymi (Warsztaty Terapii Zajęciowej,▪ istniejące SPZOZ-y (świadczące podstawową opiekę	<ul style="list-style-type: none">▪ wysoki poziom bezrobocia,▪ brak w gminie większych zakładów pracy,▪ niski poziom wykształcenia ludności▪ wysoki wskaźnik obciążenia ludnością nieprodukcyjną,▪ brak placówek opiekuńczo-wychowawczych,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów
na lata 2021 – 2027

<p>zdrowotną dla mieszkańców),</p> <ul style="list-style-type: none">▪ dobre warunki zdrowotne,▪ dobrze funkcjonujące szkolnictwo,▪ zaradność i pracowitość mieszkańców,▪ dobra dostępność komunikacyjna▪ silne sadownictwo,▪ murowane, obszerne budynki Ochotniczej Straży Pożarnej	<ul style="list-style-type: none">▪ alkoholizm w rodzinach,▪ występowanie przemocy w rodzinie (ukrywane),▪ zła kondycja finansowa miejscowych małych i średnich firm,▪ istnienie barier architektonicznych,▪ słabe dostosowanie szkolnictwa , do potrzeb pracodawców i rynku pracy▪ niedorozwój infrastruktury turystycznej i bazy rekreacyjnej,▪ brak organizacji pozarządowych,▪ roszczeniowość postaw i wyuczona bezradność w niektórych środowiskach▪ niezbyt korzystna struktura wydatków i dochodów gminy ,▪ brak organizacji producentów,▪ brak lokalizacji nowego wysypiska śmieci,▪ położenie części gminy na terenach zalewowych.▪ słabo wyposażone i nie wykorzystane pomieszczenia w budynkach OSP
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">▪ przystąpienie Polski do UE (dopłaty dla rolnictwa, możliwość pozyskania środków na pomoc społeczną i restrukturyzacje wsi, możliwość legalnej pracy z a granicą),▪ wykorzystanie walorów turystyczno-krajobrazowych dla rozwoju turystyki i agroturystyki,▪ gościnność i otwartość mieszkańców,▪ szansa na wykorzystanie środków pozabudżetowych (m.in. z funduszy strukturalnych),▪ łatwiejszy dostęp do szkolnictwa wyższego	<ul style="list-style-type: none">▪ zlecenie samorządom gminnym bez pokrycia finansowego ze środków centralnych nowych zadań,▪ zła polityka makroekonomiczna,,▪ nadmierny fiskalizm i biurokracja ,▪ likwidacja regionalnych połączeń komunikacyjnych (PKS),▪ brak polityki prorodzinnej państwa▪ zmiany kulturowe (rozluźnienie więzi rodzinnych, brak solidarności sąsiedzkiej), postawy społeczne i roszczeniowe,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów na lata 2021 – 2027

▪ bliskość Sandomierza,▪ położenie na ważnym szlaku turystycznym.▪ adaptacja budynków OSP w celu utworzenia świetlic wiejskich	▪ wzrost skali patologii i dysfunkcji,▪ migracja z gminy zdolnej młodzieży,▪ rosące zapotrzebowanie na usługi, opiekuńcze związane z procesem starzenia się społeczeństwa.

2.2. Problemy społeczne w perspektywie Ośrodka Pomocy Społecznej

Wraz z rozpoczęciem w Polsce procesu przekształcenia gospodarki centralnie planowanej w gospodarkę rynkową, problem ubóstwa zarówno w teorii, jak i w praktyce nabrał nowego znaczenia. Przemiany gospodarcze spowodowały istotne przesunięcia w rozkładzie dochodów. W ich wyniku nastąpił wzrost rozwarstwienia społeczeństwa pod względem sytuacji materialnej oraz pogorszeniem warunków bytu wielu grup społecznych. Sytuacja materialna rodzin, która obecnie kwalifikują się do sfery ubóstwa na pewno nie powodowałaby takiej kwalifikacji kilkadziesiąt lat temu. Ubóstwo ma charakter zarówno indywidualny jak i społeczny.

Termin ubóstwo stanowi określenie pewnych warunków życia jednostki jak i rodziny. Odnosi się do sytuacji materialnej jak i do kondycji psychicznej. Ubóstwo jest także kwestią społeczną. Definicja ubóstwa, przyjęta przez Radę Ministrów EWG, która jest podstawą pomiaru tego zjawiska w Krajach Wspólnoty. Stwierdza się w niej, że ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub grup osób, których środki są ograniczone w takim stopniu, że poziom ich życia obniża się poza akceptowane minimum w kraju zamieszkania. Ubóstwo ma wiele przyczyn, wymiarów i aspektów.

Przyjmując jako kryterium jego przyczyny, można wyróżnić trzy główne kategorie ubóstwa:

- ubóstwo losowe, spowodowane różnymi losowymi wydarzeniami w życiu człowieka: wypadki, choroby, rozwody, klęski żywiołowe;
- ubóstwo subiektywne, spowodowane małą zaradnością i aktywnością ludzi z niskimi kwalifikacjami i słabym wykształceniem, niechęcią do wykonywania pracy, uzależnieniem od zasiłków i pomocy społecznej, różnymi patologiami społecznymi (alkoholizm, narkomania);

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2021 – 2027

- ubóstwo strukturalne nie wynika ani z przyczyn losowych, ani z czynników subiektywnych, lecz z zewnętrznych przyczyn gospodarczych, bezrobocia, niskich wynagrodzeń, polaryzacji dochodów, wysokich cen, likwidacji subsydiów do produktów i usług zaspakajających podstawowe potrzeby ludzi.

Zmiany społeczno-gospodarcze po 1989 roku spowodowały w Polsce pojawienie się na szeroką skalę ubóstwa. Jest to cena transformacji społeczno-ustrojowej ale też ewidentnych błędów polityki społecznej państwa.

Na terenie gminy Łoniów 54,0% mieszkańców utrzymuje się z rolnictwa, natomiast 20,6% społeczeństwa utrzymuje się z rent i emerytur, a 25,4% z pracy poza rolnictwem .

Spśród pracujących w przemyśle, większość znajduje zatrudnienie w pobliskich miastach. W wyniku realizacji programów restrukturyzacji i przekształceń własnościowych w pobliskich zakładach przemysłowych z roku na rok zmniejsza się liczba miejsc pracy co powoduje ubożenie społeczeństwa i regionu.

Aby umożliwić osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, tym które nie są w stanie same pokonać, wykorzystując własne uprawnienia zasoby i możliwości, na terenie gminy działa Ośrodek Pomocy Społecznej który jest jednostką organizacyjną gminy. Prowadzi on między innymi działania związane z przeciwdziałaniem zjawiskom patologicznym i wykluczeniem społecznym.

Niepokojącym zjawiskiem jest duża liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej. Również niepokojącym jest to, że znaczna liczba osób korzystających z pomocy to osoby w wieku produkcyjnym, które powinny utrzymać się same. Jest to istotne dla lepszej kondycji psychicznej oraz wiary we własne siły.

Stałym powodem przyznawania pomocy dla rodzin jest ubóstwo. Z tego powodu pomoc w roku 2020 otrzymało 204 osoby w 88 rodzinach, a w 2019 244 osoby w 90 rodzinach. Tendencja malejąca przyznawanych świadczeń wskazuje na powolny, jednakże dający nadzieję na poprawę w przyszłych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów na lata 2021 – 2027

latach trend. Z powodu trudnej sytuacji finansowej w 2020 roku otrzymało pomoc 612 osób w 360 rodzinach, przy czym w 2019 r. było to 682 osoby w 405 rodzinach.

Ubóstwo w dużej mierze wynika z problemu bezrobocia. Podobnie jak na terenie całego kraju, również w gminie Łonów brakuje miejsc do pracy dla osób w wieku produkcyjnym. Większość osób utrzymuje się z pracy we własnym gospodarstwie. Dla większości jedyną dostępną pracą jest praca sezonowa lub dorywcza, dlatego powszechna jest rezygnacja z kształcenia dzieci, ograniczenie wydatków na leczenie i żywność.

Liczba rodzin potrzebujących wciąż jest znacząca, głównie ze względu na brak opłacalności produkcji owoców i warzyw, bezrobocia i w związku z tym pogłębiającej się patologii społecznej. Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2020 udzielił w związku z bezrobociem pomocy 296 osobom w 92 rodzinach, przy czym w roku 2019 było to 227 osób w 71 rodzinach. Jak widać, problem w tym obszarze nasila się i ma tendencję wzrostową.

Działania z zakresu poradnictwa, interwencji kryzysowej oraz programów profilaktycznych długofalowo zmieniają sytuację rodzin zagrożonych ubóstwem, bezrobociem oraz problemami oświatowo – wychowawczymi. Różnego rodzaju działania szkoleniowe oraz poradnictwo wskazują również możliwości rozwoju, przebranżowienia oraz zdobycia wykształcenia, czyli trwałe czynniki które mogą przyczynić się do trwałego wyjścia z trudnej sytuacji.

Również istotną sprawą w polityce socjalnej jest prawidłowe zdiagnozowanie lokalnej społeczności oraz trafne wytypowanie jednostek i grup społecznych wymagających pomocy gminy. Z racji tego, że jest to bardzo istotna sprawa dla rozwoju gminy, sposoby wybrania takich osób oraz możliwości ich wsparcia powinny znaleźć się w strategii rozwoju polityki socjalnej. Zapewni to prawidłowe i długofalowe planowanie trwałej pomocy dla mieszkańców gminy jak i większe poczucie bezpieczeństwa.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów
na lata 2021 – 2027

TABELA 8. ILOŚĆ OSÓB OBJĘTYCH POMOĄ SPOŁECZNĄ Z POWODU TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ W 2020 R.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	88	204
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	7	8
Potrzeba ochrony macierzyństwa	22	129
W tym potrzeba ochrony wielodzietności	18	113
Bezrobocie	71	227
Niepełnosprawność	99	227
Długotrwała lub ciężka choroba	132	296
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	49	182
W tym rodziny niepełne	20	53
rodziny wielodzietne	17	95
Przemoc w rodzinie	23	79
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
Alkoholizm	7	7

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2021 – 2027

Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	7
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy (art. 7 pkt 11)	0	0
Zdarzenie losowe	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Źródło: Dane własne OPS w Łoniowie

2.3. Kwestia opieki nad dzieckiem

Każde dziecko jest „niezapisaną kartą” i jedynie od jego rodziców, którzy są dla każdej małej dziewczynki i chłopca całym światem zależy, czym ta czysta karta zostanie wypełniona. Nie wszyscy rodzice jednak potrafią czy nie są w stanie dać swoim dzieciom to, co jest dla nich najlepsze. Jeśli więc dziecko jest agresywne, nie wypełnia obowiązków szkolnych albo w jakiś inny sposób wzbudza niepokój lub złość otoczenia, jest to sygnał, że dzieje mu się jakaś krzywda, z czego często sam nie zdaje sobie sprawy. Jego trudne do zaakceptowania przez innych zachowanie może być jedynie rozpaczliwą próbą poradzenia sobie z ogromnym cierpieniem, którego doświadcza. Być może za tą agresją kryje się lęk. Może nie ma nikogo kto by okazał odrobinę ciepła.

Rodzina funkcjonalna konsekwentnie i z powodzeniem spełniająca swoje zadania stanowi dla swych członków, przede wszystkim dzieci, źródło poczucia własnej wartości, bezpieczeństwa, więzi i miłości. Rodzina taka dzięki postawom akceptacji i współdziałania zaspokaja podstawowe potrzeby

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów na lata 2021 – 2027

psychospołeczne, stwarza okazję do kształcenia osobowości, uczy młode jednostki podstawowych wartości oraz norm powszechnie akceptowanych w danej społeczności.

Instytucje oświatowe dopełniają te oddziaływania i wspierają rodzinę w edukowaniu, wychowywaniu i opiece nad dzieckiem. Niestety, nierzadko bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziny, nieumiejętność rozwiązywania problemów z jakimi się boryka, powodują głębokie kryzysy. Są to zazwyczaj bardzo dramatyczne sytuacje dla wychowujących się dzieci. W takim przypadku instytucje oświatowe, ośrodki pomocy społecznej oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze odgrywają istotną rolę we wsparciu i pomocy rodzinie, podstawowej komórce życia społecznego.

Niejednokrotnie jednak instytucje te, poza prowadzeniem działań doraźnych, organizowaniem i prowadzeniem specjalistycznego poradnictwa, kierowaniem placówkami wsparcia dziennego bądź interwencyjnego są zmuszane przejąć opiekę nad dzieckiem. Aby ograniczyć takie przypadki do minimum, należy w lokalnym środowisku prowadzić prawidłowe działania profilaktyczne, edukacyjne i naprawcze.

W Gminie Łonów zadania oświatowe oraz opiekuńczo – wychowawcze spełniają przedszkola i szkoły podstawowe wraz z oddziałami przedszkolnymi. Na terenie gminy funkcjonują oddziały przedszkolne do których uczęszcza 221 dzieci, 5 szkół podstawowych, w których kształci się 572 dzieci.

Ponad to wszystkie szkoły współpracują z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, policją, pomocą społeczną. Współpracują także z kuratorami sądowymi, korzystają z pomocy lekarzy i organizacji pozarządowych. Wszystkie szkoły prowadzą dożywianie uczniów. Ogółem dożywianych jest 199 dzieci.

Istotną funkcją szkoły jest prowadzenie świetlicy oraz organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla uczniów, szczególnie dla tych ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Niestety rok 2020, w którym ze względu na sytuację epidemiczną realizowana była w znacznym zakresie nauka zdalna, pociąga za sobą negatywne konsekwencje.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2021 – 2027

W sferze relacji, stosunków międzyludzkich, samopoczucia uczniów, rodziców i nauczycieli¹:

- Zagubiony został wymiar społeczny nauczania, zrezygnowano ze współpracy między uczniami, dominował „wykładowy” sposób prowadzenia lekcji, przez co lekcje stały się dla uczniów mało atrakcyjne i męczące. Obniżyła się motywacja uczniów do nauki.
- Pogorszyły się relacje rówieśnicze oraz relacje uczniów z rodzicami i nauczycielami (w jednym z badań połowa uczniów deklarowała pogorszenie się relacji z rówieśnikami, 1/4 mówiła o pogorszeniu relacji z wychowawcami).
- Nasiliły się problemy psychospołeczne młodych ludzi i ich rodzin (w jednym z badań młodzi ludzie deklarowali złe samopoczucie, zaburzenia psychiczno-somatyczne i depresyjne, 13 proc. wskazywało, że pogorszyły się relacje z rodzicami i opiekunami).
- Uczniowie utracili wsparcie psychologiczno-pedagogiczne (trudno je organizować online, ale jakoś trzeba).
- Nie zadbano o nauczycieli, zabrakło wsparcia systemowego w skali macro, jak i wsparcia na poziomie szkoły i indywidualnych działań nauczycieli.
- Ujawniły się nowe i pogłębiły istniejące nierówności dostępu uczniów do edukacji:
- Wystąpiły nierówności związane z brakiem dostępu do sprzętu (słaby Internet lub jego brak, niewystarczający dostęp do sprzętu w rodzinach wielodzietnych lub tam, gdzie rodzice również pracowali online).
- Ujawniły się nierówności cyfrowe – brak umiejętności korzystania z narzędzi komunikacyjnych, skrzynek mailowych czy edytorów tekstów i to zarówno po stronie uczniów, jak i nauczycieli.

¹ Raport „Zabija nudą, wpędza w niepewność, pogłębia nierówności. Raport z nauczania zdalnego”, OkoPress, grudzień 2020 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2021 – 2027

- Pogłębiły się nierówności wynikające z braku wsparcia psychologiczno-pedagogicznego (dzieci, które przed pandemią korzystały z takiego wsparcia, np. w nauczaniu integracyjnym, czy w poradni psychologiczno-pedagogicznej, z dnia na dzień zostały go pozbawione).
- Zaostrzyły się nierówności związane ze środowiskiem, w którym dzieci się wychowują. W części rodzin zabrakło wsparcia ze strony rodziców. Wynika to z braku umiejętności lub niższego wykształcenia lub też konieczność pracy zdalnej w domu, czy pracy poza domem. Brak wsparcia jest szczególnie dotkliwy dla najmłodszych uczniów. Niektóre dzieci nie mają miejsca do spokojnej nauki, inni uczniowie nie mieli dostępu do komputera lub Internetu.
- Ujawniła się nowa przyczyna powstawania nierówności wśród uczniów, wynikająca z różnic pomiędzy kompetencjami cyfrowymi nauczycieli i ich umiejętności prowadzenia nauczania zdalnego i lekcji online.
- Nauka zdalna ujawniła nowe zjawisko, powodujące powstawanie nierówności – znikający z systemu uczniowie, którzy po powrocie do szkoły znajdują się w dramatycznej sytuacji edukacyjnej.

2.4. Problemy społeczne w perspektywie Partnerskiego Zespołu Kooperacji

Partnerski Zespół Kooperacji (PZK) jest odpowiedzią na potrzebę stymulowania rozwoju międzysektorowej i międzyinstytucjonalnej współpracy o charakterze systemowym. Zmierzają do budowania trwałego partnerstwa lokalnego. Jest to partnerstwo, które bazuje na regularnej, stałej współpracy instytucji, podmiotów i służb działających w środowisku lokalnym. Celem podejmowania współpracy jest holistyczne i komplementarne diagnozowanie potrzeb i rozwiązywanie problemów społecznych. Jest nim także, planowanie kierunków realizacji lokalnej polityki społecznej.

Partnerski Zespół Kooperacji został zawiązany w 2018 r. i działał do października 2020 r. Powstał w ramach Modelu Kooperacji dla gmin wiejskich. Działanie to było realizowane w ramach projektu, pn. „Liderzy Kooperacji”, w ramach Osi Priorytetowej II Efektywne polityki publiczne dla rynku

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów na lata 2021 – 2027

pracy, gospodarki i edukacji Działanie 2.5 Skuteczna pomoc społeczna, Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014–2020.

„Potrzeba opracowania MODELII KOOPRACJI wynikała z doświadczeń wskazujących, że pomoc osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej często wymaga podejmowania działań wielowymiarowych, rozumianych jako oddziaływania wielosektorowe, angażujące instytucje i podmioty działające w różnych obszarach lokalnej polityki społecznej. Ich pozytywne efekty w dużej mierze są zależne od możliwości włączenia w programy wsparcia i pomocy zasobów innych sektorów – edukacji, ochrony zdrowia, kultury, sportu i rekreacji itp.”²

Rolą Partnerskiego Zespołu Kooperacji jest kreowanie i realizacja nowoczesnej polityki społecznej wpisującej się w jej paradygmaty – polityki aktywizującej, wielosektorowej i nastawionej na usługi społeczne. Bardziej zintegrowany i skoordynowany proces diagnozowania, planowania i dostarczania usług społecznych na poziomie lokalnych społeczności jest także elementem procesu deinstytucjonalizacji w polityce społecznej. Partnerski Zespół Kooperacji może być postrzegany jako propozycja budowania struktury i relacji, na poziomie których odbywa się wymiana doświadczeń, idei i wspólnego realizowania lokalnej polityki społecznej.

² Modele kooperacji. Księga rekomendacyjna. Zapisy robocze dla przygotowywanego upowszechnienia pracy przy zastosowaniu Modeli Kooperacji. 2021r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów
na lata 2021 – 2027

Poniższa tabela prezentuje założenia stosowania Modelu Kooperacji dla współdziałania instytucji oraz założenia dla pracy z osobą/rodziną.³

ZAŁOŻENIA DLA WSPÓŁPRACY INSTYTUCJI	<ul style="list-style-type: none">– dokonania diagnozy i analizy dotychczasowych form i intensywności współpracy oraz sieci współpracujących podmiotów przed podjęciem decyzji o utworzeniu zespołów kooperacji– określenie słabych, mocnych stron współpracy, jej charakteru, uwarunkowań itp.;– szerokiej i wielokierunkowej współpracy – począwszy od współpracy między władzami różnych szczebli samorządu, poprzez współpracę instytucji funkcjonujących na terenie powiatu i gminy, współpracę pomiędzy ich pracownikami, a na współpracy z osobą/rodziną/grupą społeczną wymagającymi wsparcia kończąc. W każdym z tych obszarów współpraca jest dwukierunkowa;– powołania zinstytucjonalizowanego zespołu kooperacyjnego, który jest formą zespołowego, profesjonalnego wsparcia podmiotów świadczących pomoc w środowisku lokalnym, systemem rozwiązań opartym na zasobach i mocnych stronach partnerów;– inwentaryzacji lokalnych usług społecznych, a następnie budowy i aktualizowania Lokalnych Koszyków Usług/List Usług i Aktywności, co jest szczególnie istotne w kontekście opracowywania indywidualnych koszyków usług dla osób, rodzin lub grup społecznych, a także diagnozowania zapotrzebowania na usługi, w tym ich wytwarzanie w oparciu o koprodukcję;– przyjęcia zasady empowerment także w kontekście upodmiotowienia społeczności lokalnej oraz pracowników podmiotów i instytucji świadczących usługi społeczne (wzmocnienie systemów wsparcia samych pracowników);– monitoringu i ewaluacji, obejmujących funkcjonowanie zespołów kooperacji, instytucji, współpracę specjalistów oraz współpracę z osobami i rodzinami oraz grupami;
ZAŁOŻENIA DLA PRACY Z OSOBA/ RODZINA	<ul style="list-style-type: none">– współpracy przede wszystkim z osobami i rodzinami wymagających wsparcia w postaci pracy zespołowej/multiprofesjonalnej lub osób/rodzin z wieloma potrzebami, gdzie współwystępuje wiele obszarów do pracy, a instytucje pomocowe wyczerpały już własne, podmiotowe możliwości udzielenia pomocy;– systemowej współpracy, obejmującej wszystkie etapy działania metodycznego w formie zarządzania przypadkiem (<i>case management</i>);– tworzenia zindywidualizowanej diagnozy potrzeb osób/rodzin, która uwzględni całościowe, międzysektorowe wsparcie na podstawie przeprowadzonego wywiadu środowiskowego oraz przeprowadzonej pogłębionej diagnozy i wiąże się z opracowaniem

³ Modele kooperacji. Księga rekomendacyjna. Zapisy robocze dla przygotowywanego upowszechnienia pracy przy zastosowaniu Modeli Kooperacji. 2021r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów na lata 2021 – 2027

	<p>indywidualnego planu pomocy i wsparcia, wskazującego oddziaływania i możliwości wielu sektorów w środowisku lokalnym;</p> <ul style="list-style-type: none">– stosowania zasady empowerment, przez co działania kierowane są na identyfikowanie sił, zasobów i możliwości tkwiących w osobie, rodzinie, środowisku lokalnym po to, aby zapoczątkować proces zmian. Celem podejmowanych działań jest odzyskanie przez osobę/rodzinę możliwości kontroli nad własnym życiem, a kluczową kwestią budowanie poczucia podmiotowości oraz sprawczości, skupienie się na jej potrzebach, „wysłuchanie się” w cele;– indywidualizacji procedur i technik–dopasowanie sposobów postępowania do potrzeb osoby/rodziny, co wiąże się z przekonaniem, że nie ma jednej uniwersalnej ścieżki pomagania;– podmiotowości i zaplanowaniu działań ukierunkowanych na usamodzielnienie – realizacja zasady podmiotowości oznacza w szczególności, że osoba lub rodzina jest zaangażowana w całość procesu pomocowego, a przy tworzeniu indywidualnych programów pomocowych brane są pod uwagę jej potrzeby. Z kolei usamodzielnienie wiąże się z przejściem odpowiedzialności za własne życie i przywrócenie możliwości pełnienia ról rodzinnych i społecznych;– tworzenia indywidualnych koszyków usług/list usług i aktywności dla osób, rodzin lub grup społecznych przy wykorzystaniu Lokalnych Koszyków Usług/List Usług i Aktywności.
--	--

Charakterystyka gmin wiejskich w oparciu o konsultacje poczynione podczas prac Partnerskich Zespołów Kooperacji⁴:

MOCNE STRONY:

- ułatwiony dostęp do lokalnych decydentów umożliwia precyzyjne dostosowanie zasobów do lokalnych potrzeb;
- współpraca nieformalna pomiędzy instytucjami, relacje osobiste pomiędzy profesjonalistami sprzyjają budowaniu zespołów i korzystaniu z zasobów;

⁴ Modele kooperacji. Księga rekomendacyjna. Zapisy robocze dla przygotowywanego upowszechnienia pracy przy zastosowaniu Modeli Kooperacji. 2021r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2021 – 2027

- więzi społeczne i brak poczucia anonimowości determinują wysoką odpowiedzialność pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej za efekty pomocy;
- umiejętność korzystania z nowoczesnych technologii przez pracowników pomocy i integracji społecznej jest szczególnie istotna w przypadku środowisk wiejskich. Wdrażaniu innowacyjnej współpracy sprzyja wysoka otwartość gmin wiejskich na nowe rozwiązania pomocowe i wsparcie doradcze, w tym rozwiązania w zakresie pracy zdalnej;
- aktywna postawa mieszkańców w organizowaniu się środowisk wiejskich, otwartość na pomoc z zewnątrz w realizacji pomysłów, sięganie do kapitału ludzkiego danego środowiska.

SLABE STRONY:

- niewystarczające zasoby instytucjonalne realizujących usługi w zakresie pomocy i wsparcia. Najwięcej ofert kierowanych było do dzieci i młodzieży (kluby, świetlice), a w dalszej kolejności do seniorów. Występuje ograniczony (odległością i transportem) dostęp mieszkańców wsi do pomocowej infrastruktury specjalistycznej. Organizacje społeczne w znikomym stopniu prowadzą działania zbieżne z instytucjami pomocowymi, częściej skupiają się na rozwoju społeczności lokalnych, kultury i sportu ;
- niska skuteczność działań usamodzielniających, prowadzonych przez instytucje pomocy społecznej, co w OZPS przekłada się na 50–80% długotrwale korzystających z pomocy społecznej. Przyczynami takiej sytuacji są braki kadrowe, niższy niż w miastach stopień specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego, negatywne opinie na temat wykonywanej pracy w GOPS, niski prestiż zawodu pracownika socjalnego wśród radnych i społeczności, niskie wykorzystanie praktycznych narzędzi empowerment w edukacji społeczności lokalnej i samych osób, rodzin korzystających ze wsparcia (nawet pomimo licznego udziału w szkoleniach kadry społecznej, zastosowanie w praktyce podejść empowerment, PSR, dialogu motywującego, wykorzystania zespołowo usług jest na poziomie 1% pracowników);
- zbyt mała liczba pracowników socjalnych w gminach wiejskich w stosunku do ilości zadań – w wiejskich OPS pracuje od jednego do pięciu pracowników socjalnych, co powoduje

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów na lata 2021 – 2027

wielozadaniowość pracowników socjalnych GOPS, ich przeciążenie i zniechęcenie oraz niską efektywność. Skutkuje to postrzeganiem przez pracowników socjalnych siebie jako skutecznych urzędników (80% czasu pracy to administrowanie w pomocy), a nie jako profesjonalistów od pomagania, ukierunkowanych na zmiany w rodzinach, osobach, grupach;

- brak poczucia anonimowości wpływa na niemożność udzielania skutecznej pomocy (osobiste relacje w małych skupiskach są niesprzyjające profesjonalizmowi wsparcia);
- występuje niska świadomość radnych i władz o realizowanym w praktyce wsparciu i usługach.

Potrzeby gminy Łoniów w perspektywie PZK:

- Minimalizowanie barier osobistych, instytucjonalnych i systemowych współpracy.
- Wzmacnianie potencjału i profesjonalizacji istniejącej współpracy, pomiędzy przedstawicielami różnych podmiotów funkcjonujących na terenie gmin wiejskich, a także instytucji powiatowych i wojewódzkich.
- Zapewnienie stałego wsparcia podmiotom i pracownikom (m.in. szkolenia, doradztwo, superwizja, coaching).
- Umożliwienie zastosowania nowych form wsparcia społecznego, zwłaszcza kiedy wyczerpały się dotychczasowe możliwości lub nie przynoszą zamierzonych efektów.
- Zmiana ról osób i rodzin, korzystających ze wsparcia, na partnera współpracy (m.in. dzięki aktywności i podmiotowości rozwiązań pomocowych, pracy eksperta rodzin, działaniami w środowisku).
- Wykorzystanie nowoczesnej technologii zarówno w pracy zespołu, jak i dokumentacji wspieranych osób / rodzin.
- Urealnienie polityki społecznej gminy, dzięki udziałowi radnych, rekomendacjom w OZPS, zmianom w programach i strategiach.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów na lata 2021 – 2027

- Realizacja działań profilaktycznych oraz promujących efekty pomagania, co wpłynie na pozytywny wizerunek instytucji działających w sferze ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Mocne strony prezentują elementy, które z powodzeniem mogą być zastosowane w działalności partnerstwa. Słabe strony są tymi, które poprzez działające partnerstwo należy rozwijać.

CZĘŚĆ III: STRATEGIA – KIERUNKI DZIAŁAŃ

3.1. Wizja i misja

Wizja:

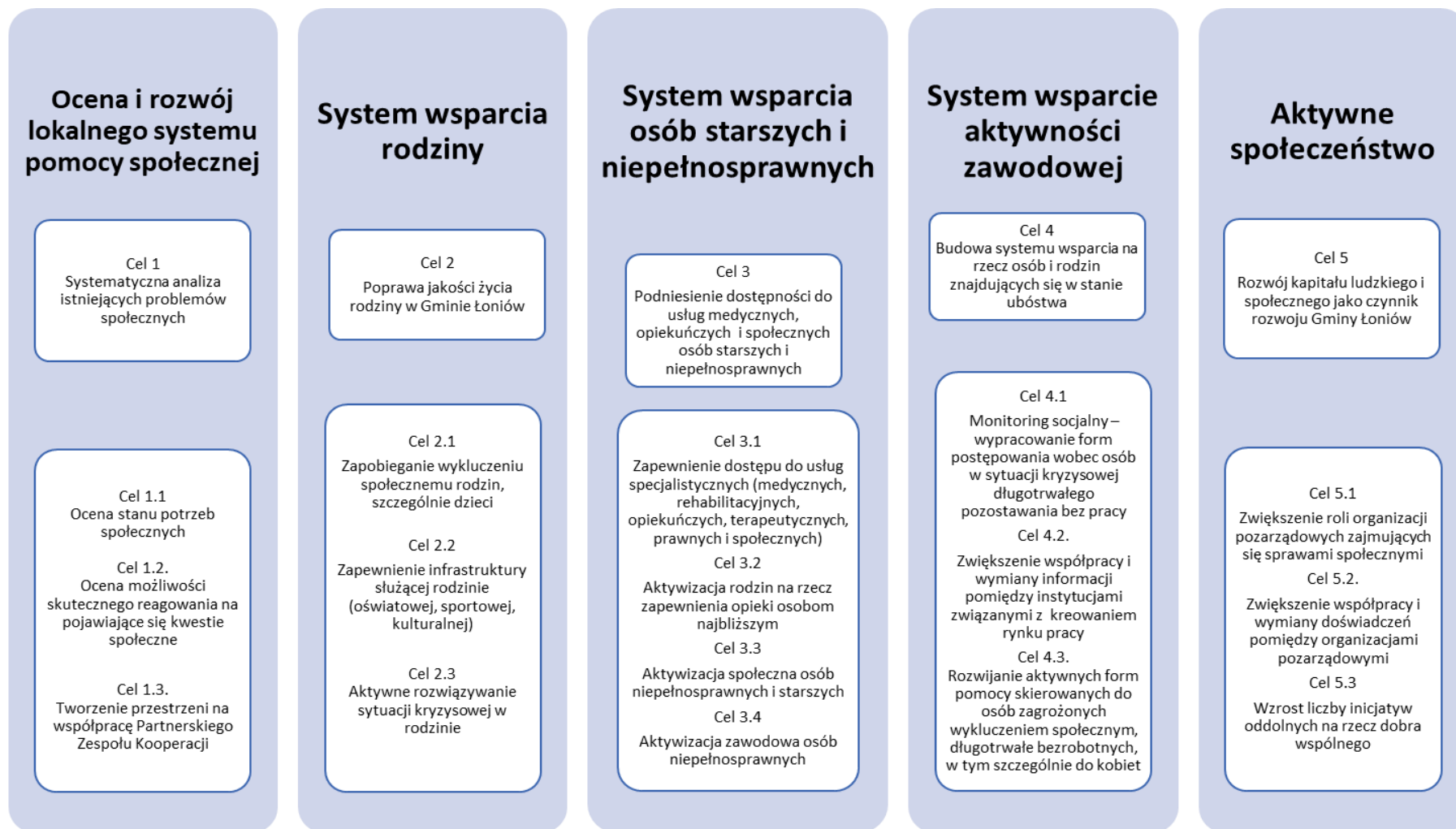
Gmina Łonów otwartą na potrzeby mieszkańców, rozwijająca działania i usługi społeczne, wykorzystująca posiadane zasoby, szczególnie potencjał i kapitał ludzki.

Misja:

Rozwój społeczny upatrujemy w dobrej komunikacji i współpracy między instytucjami a organizacjami, które angażują mieszkańców do działań na rzecz siebie i swojego środowiska.

3.2. Cele strategiczne i operacyjne

Układ celów SRPS dla Gminy Łoniów na lata 2020-2027 Obszary

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów
na lata 2021 – 2027

Obszar strategiczny: Ocena i rozwój lokalnego systemu pomocy społecznej

Cel główny	Cele szczegółowe	Działania	Wskaźnik	
Cel 1 Systematyczna analiza istniejących problemów społecznych	Cel 1.1 Ocena stanu potrzeb społecznych	Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.	Liczba zrealizowanych monitoringów	
		Analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwość adresatów.	Liczba opracowanych raportów z przeprowadzonej analizy	
		Coroczne informowanie radnych i decydentów o istniejących potrzebach i kwestiach społecznych.	Protokół z sesji rady gminy i/lub komisji rady gminy	
	Partnerzy: Szkoły, Rady rodziców,	Cel 1.2 Ocena możliwości skutecznego reagowania na pojawiające	Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych.	Sprawozdanie z realizacji budżetu
			Ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pomocy społecznej w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.	Liczba szkoleń/spotkań/konferencji /kursów w których uczestniczyli pracownicy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów
na lata 2021 – 2027

Instytucje samorządowe, Instytucje pomocy społecznej, Organizacje społeczne działające na terenie gminy, Partnerski Zespół Kooperacji	się kwestie społeczne	Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy służący ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych.	Ilość złożonych wniosków
		Dostosowanie liczby pracowników socjalnych w Łonowie do wymogów ustawy o pomocy społecznej.	Liczba osób zatrudnionych na stanowisku pracownika socjalnego.

Obszar strategiczny: System wsparcia dla rodziny

Cel główny	Cele szczegółowe	Działania	Wskaźnik
Cel 2 Poprawa jakości życia rodziny w Gminie Łonów		Edukacja i pomoc dla rodzin w zwiększaniu roli i odpowiedzialności rodziców w wychowaniu dzieci (terapia rodzin, zdrowie i profilaktyka zdrowia).	Liczba zrealizowanych godzin terapii/wsparcia. Liczba rodzin korzystających z terapii/wsparcia.
		Organizacja spotkań rodziców z psychologiem, pedagogiem	Liczba zrealizowanych spotkań

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów
na lata 2021 – 2027

Partnerzy: Szkoły, Rady rodziców, Instytucje samorządowe, Instytucje pomocy społecznej, Organizacje społeczne działające na terenie gminy, Partnerski Zespół Kooperacji	Cel 2.1 Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin	szkolnym oraz nauczycielami.	dla rodziców z psychologiem, pedagogiem szkolnym, nauczycielami.
		Prowadzenie stałej pracy socjalnej z rodzinami, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych monitorowaniem. Liczba podejmowanych interwencji.
		Zapewnienie pomocy materialnej dla rodzin (szczególnie dzieci w tych rodzinach), które ze względu na niewydolność, alkoholizm, przemoc domowa, itp. znajdują się w trudnej sytuacji życiowej.	Liczba rodzin objętych pomocą materialną.
		Zapewnienie ochrony ofiarom przemocy , w tym uwzględnienie bezpiecznego schronienia na terenie gminy.	Liczba rodzin objętych pomocą.
		Organizacja cyklu kursów efektywnego zarządzania finansami domowymi.	Liczba zrealizowanych godzin kursu. Liczba uczestników warsztatów.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów
na lata 2021 – 2027

		Wspólne zajęcia dla rodziców i dzieci o tematyce obejmującej problemy społeczne w rozwoju i wychowaniu.	Liczba zrealizowanych zajęć. Liczba rodzin uczestniczących w zajęciach.
Cel 2.2 Zapewnienie infrastruktury służącej rodzinie (oświatowej, sportowej, kulturalnej)		Powstanie żłobka na terenie gminy.	Liczba utworzonych miejsc w żłobku.
		Stąła poprawa warunków infrastruktury oświatowej: klas lekcyjnych, klaso- pracowni, sal gimnastycznych.	Liczba odnowionych/ usprawnionych: klas lekcyjnych, klaso- pracowni, sal gimnastycznych.
		Rozwój świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży oraz infrastruktury typu: place zabaw, mini boiska dostępne z poziomu sołectwa.	Liczba miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. Liczba odnowionych/ usprawnionych miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
		Prowadzenie projektów mających na celu integrację między społecznością szkolną i społecznością lokalną (sołectwo, parafia, gmina).	Liczba zrealizowanych projektów.
		Uaktywnienie świetlic wiejskich.	Liczba działających świetlic.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów
na lata 2021 – 2027

	Cel 2.3. Wprowadzenie kultury aktywnego rodzinnego spędzania czasu wolnego		Liczba zrealizowanych godzin warsztatowych, spotkań, inne.
		Zapewnienie dzieciom i młodzieży różnych form wypoczynku w okresach wolnych od zajęć szkolnych.	Liczba zrealizowanych kolonii, półkolonii, inne. Liczba dzieci uczestniczących w koloniach, półkoloniach, inne.
		Organizacja wydarzeń mających na celu integrację rodzin z lokalnym środowiskiem, tj.: pikników, rajdów, wycieczek, wspólnych działań akcyjnych.	Liczba zorganizowanych wydarzeń.
		Animowanie rodzin do włączenia w działalność obywatelską, społeczną.	Liczba podjętych działań na rzecz animacji rodzin.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów
na lata 2021 – 2027

Obszar strategiczny: System wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych

Cel główny	Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki
Cel 3 Podniesienie dostępności do usług medycznych, opiekuńczych i społecznych osób starszych i niepełnosprawnych Partnerzy: Instytucje samorządowe, Instytucje pomocy społecznej,	Cel 3.1 Zapewnienie dostępu do usług specjalistycznych (medycznych, rehabilitacyjnych, opiekuńczych, terapeutycznych, prawnych i społecznych)	Zwiększenie dostępu do usług: medycznych, rehabilitacyjnych, opiekuńczych, terapeutycznych, prawnych i społecznych.	Liczba zrealizowanych godzin świadczenia usług specjalistycznych.
		Utworzenie domu dziennego pobytu dla seniorów Zapewnienie instytucjonalnych form opieki całodobowej dla osób niepełnosprawnych i starszych.	Liczba utworzonych miejsc dla seniorów w domu dziennego pobytu.
		Włączenie lokalnych organizacji pozarządowych w realizację usług społecznych na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych.	Liczba działań świadczonych przez organizacje pozarządowe.
		Zwiększenie aktywności prozdrowotnej, organizowanie bezpłatnych badań profilaktycznych na zasadzie tzw. „białych niedziel”	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów
na lata 2021 – 2027

Instytucje edukacyjne Organizacje społeczne działające na terenie gminy. Partnerski Zespół Kooperacji	Cel 3.2 Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym	Pomoc w usuwaniu barier technicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych, dostosowanie przestrzeni do ich potrzeb i możliwości.	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć.
		Pomoc rodzinom w pełnieniu opieki nad osobą niepełnosprawną, osobą starszą.	Liczba przyznanych świadczeń.
		Zapewnienie infrastruktury społecznej, edukacyjnej pozwalającej w atrakcyjny sposób spędzać czas wolny.	Liczba powstałych bądź reaktywowanych miejsc spędzania czasu wolnego.
	Cel 3.3 Aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych i starszych	Utworzenie klubu seniora	Liczba utworzonych miejsc dla seniorów w klubie seniora.
		Zaaktywizowanie seniorów do udziału w życiu społecznym poprzez udział w następujących wydarzeniach m.in.:	Liczba zrealizowanych: spotkań integracyjnych, edukacyjnych, wydarzeń międzypokoleniowych.
		a. Spotkaniach integracyjnych: wycieczek, wieczorków, pikników, dancingów, kuligów b. Spotkaniach edukacyjnych: prelekcji, pogadanek, uroczystości patriotycznych.	

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów
na lata 2021 – 2027

		c. Wydarzeniach międzypokoleniowych: inicjatywach, projektach.	
Cel 3.4 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych		Współdziałanie z PFRON, PCPR, PUP i organizacjami pozarządowym itp. w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.	Liczba podjętych przedsięwzięć, nawiązanych partnerstw.
		Organizowanie różnych form aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych na rynku pracy.	Liczba podjętych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów
na lata 2021 – 2027

Obszar strategiczny: System wsparcia aktywności zawodowej

Cel główny	Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki
Cel 4 Budowa systemu wsparcia na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa	Cel 4.1	Systematyczny monitoring socjalny realizowany przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.	Liczba zrealizowanych monitoringów
	Monitoring socjalny – wypracowanie form postępowania wobec osób w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy	Prowadzenie bazy danych o miejscach pracy na terenie Gminy i powiatu – co ułatwi kojarzenie przedsiębiorców z poszukującymi pracy.	Liczba osób, które podjęły pracę.
	Cel 4.2	Opracowanie i realizacja projektów, mających na celu ograniczanie problemu bezrobocia, w szczególności osób długotrwale bezrobotnych.	Liczba zrealizowanych projektów.
		Rozwijanie aktywnych form pomocy skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnych, w tym szczególnie do kobiet	Aktywizacja osób bezrobotnych w celu podnoszenia własnych kwalifikacji zawodowych poprzez: poradnictwo zawodowe, zapoznanie z aktywnymi technikami poszukiwania pracy, poradnictwo terapeutyczne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów
na lata 2021 – 2027

Partnerzy: Powiatowy Urząd Pracy, Szefowie kluczowych zakładów pracy, Instytucje samorządowe, Instytucje pomocy społecznej, Instytucje edukacyjne Organizacje społeczne działające na terenie gminy. Partnerski Zespół Kooperacji		Podnoszenie kwalifikacji i doskonalenia umiejętności zawodowych pracowników socjalnych w zakresie niesienia profesjonalnej pomocy osobom długotrwale bezrobotnym.	Liczba osób korzystająca z kursów, studiów podyplomowych innych.
		Rozwijanie oferty sektora ekonomii społecznej- Centrów Integracji Społecznej/ Klubów Integracji Społecznej/ spółdzielni socjalnych/ spółek non-profit/ organizacji pozarządowych.	Liczba powstałych podmiotów ekonomii społecznej.
		Angażowanie osób bezrobotnych w działania kulturalne, sportowe, rekreacyjne.	Liczba osób uczestnicząca w zajęciach: kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łonów
na lata 2021 – 2027

Obszar strategiczny: Aktywne społeczeństwo

Cel główny	Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki
Cel 5 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego jako czynnik rozwoju Gminy Łonów	Cel 5.1	Prowadzenie cyklicznej diagnozy problemów społecznych (badania ankietowe, forum wymiany doświadczeń, inne).	Liczba przeprowadzonych badań.
	Zwiększenie roli organizacji pozarządowych zajmujących się sprawami społecznymi	Zwiększanie liczby zadań gminnych zleczanych organizacjom pozarządowym.	Liczba zadań gminnych zleczonych organizacjom.
	Partnerzy: Instytucje samorządowe, Instytucje pomocy społecznej, Instytucje edukacyjne	Cel 5.2 Zwiększenie współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy organizacjami pozarządowymi	Utworzenie cyklicznego forum wymiany doświadczeń, dobrych praktyk dla organizacji z terenu Gminy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łoniów
na lata 2021 – 2027

Organizacje społeczne działające na terenie gminy.			
	Cel 5.3 Wzrost liczby inicjatyw oddolnych na rzecz dobra wspólnego	Zachęcanie mieszkańców do dbania o swoją miejscowość, gminę – praca nad świadomością społeczną.	Liczba podjętych inicjatyw.
		Wzrost liczby inicjatyw oddolnych na rzecz dobra wspólnego.	Liczba podjętych inicjatyw.
	Zwiększenie liczby dotacji pozyskanych na działalność społeczną, obywatelską.	Liczba pozyskanych dotacji.	

CZĘŚĆ IV: MONITORING I AKTUALIZACJA STRATEGII

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, lecz w niektórych sytuacjach wręcz konieczne. Pamiętać jednak należy, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków strategii.

Ze względu na zmieniające się czasem trudne do przewidzenia uwarunkowania zarówno wewnątrz gminy, jak i w jej otoczeniu, modyfikacjom poddaje się zapisy. Najlepszą metodą wydaje się być weryfikacja dokonywana w procesie społecznym dwukrotnie podczas okresu jej funkcjonowania. Pamiętać jednak należy o konsekwentnym dążeniu do realizacji priorytetów oraz celów strategicznych.

Podstawowym warunkiem realizacji strategii jest stworzenie odpowiednich form i mechanizmów zarządzania tym dokumentem. Celowe jest więc powołanie przez wójta gminy Zespołu Koordynacyjnego ds. Wdrażania i Realizacji Strategii i/lub Partnerski Zespół Kooperacji. Oceny realizacji strategii dokonać winna Rada Gminy na podstawie corocznego sprawozdania przygotowanego przez Zespół.

Kluczowe elementy systemu monitorowania Strategii obejmują:

- Planowanie spotkań monitorujących realizację Strategii dwa razy w roku;
- Spotkania monitorujące uwzględniają przegląd celów i działań strategicznych – ich adekwatności do bieżących potrzeb i uwarunkowań oraz stopnia osiągnięcia zaplanowanych rezultatów, a także trudności w realizacji Strategii (np. napotkane bariery, współpraca i komunikacja społeczna, skuteczność w zapewnieniu środków finansowych na wdrażanie kluczowych projektów, etc.);
- Zespół ds. Wdrażania dokonując monitoringu Strategii uwzględnia wnioski z monitoringu oceny i aktualizacji planów działania,
- Zespół ds. Wdrażania rekomenduje Kierownikowi zmiany konieczne do wprowadzenia w dokumencie Strategii oraz w procedurach związanych z wdrażaniem Strategii.

Procedura aktualizacji Strategii obejmuje:

- Przegląd adekwatności celów i działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych min. jeden raz w roku;
- Analizę o ocenę (rekomendacje) procesu realizacji celów, analizę wdrażania działań/zadań, analizę harmonogramu realizacji oraz osiągniętych wskaźników;
- Ocenę raportu (wniosków ze spotkań) z analizy aktywności społecznej przedstawianej przez liderów Forum Rozwoju Społecznego;
- W przypadku zaistnienia nowych okoliczności powodujących konieczność zmian w dokumencie Kierownik przedkłada propozycje aktualizacji Strategii Radzie Gminy.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.) w art. 17 ust.1 pkt.1 wymienia jako zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Przewodniczący Rady Gminy

Radosław Smalera